

Vergaderjaar 2012–2013

32 733

Beleidsbrief Defensie

Nr. 138

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 september 2013

Inleiding

Naar aanleiding van de beleidsbrief van 2011 is het Herbeleggingsplan Vastgoed Defensie (HVD) opgesteld. In verschillende brieven bent u over de fasen 1, 2a en 2b van het HVD geïnformeerd. Tevens ontving u op 15 mei de eerste voortgangsrapportage van het HVD (Kamerstuk 32 733, nr. 129). Deze brief over fase 3 heeft tot doel een totaalbeeld van het vastgoed na de beleidsbrief van 2011 te schetsen. Op hoofdlijnen ga ik achtereenvolgens in op de resultaten van het HVD en hoe de komende jaren de doelmatigheid van de vastgoedbelegging wordt bewaakt en waar mogelijk verder wordt vergroot.

Resultaten op hoofdlijnen

De herbelegging van het vastgoed werd allereerst ingegeven door de noodzaak tot bezuinigingen. Bij de verdere uitwerking van de plannen hebben echter ook bredere militair-operationele en sociaaleconomische overwegingen een rol gespeeld. Sommige van die overwegingen kunnen onderling strijdig zijn, zoals de wens tot regionale spreiding van locaties met het oog op bijvoorbeeld werving en selectie enerzijds en de wens tot concentratie van eenheden uit doelmatigheidsoverwegingen anderzijds.

De brief van 27 oktober 2011 (Kamerstuk 32 733, nr. 47) bevat een opsomming van de uitgangspunten die zijn gehanteerd om de doelmatigheid te verhogen: concentratie, co-locatie, doelmatig hergebruik van vrijkomende infrastructuur, toepassing van «het nieuwe werken», afstoting van splinter- en huurlocaties, clustering van kantoorlocaties, samenwerking met andere rijksdiensten en internationale samenwerking.

Op grond van deze uitgangspunten is de herbelegging van het defensie-vastgoed vervolgens op twee manieren aangepakt. In de eerste plaats is de bestaande belegging aan een uitgebreide en diepgaande heroverweging onderworpen. Daarbij is vooral gekeken naar locaties die zouden

kunnen worden afgestoten en naar bestaande locaties die nog extra eenheden zouden kunnen ontvangen. Dat heeft geleid tot de afstoting van onder meer de Nassau Dietzkazerne in Budel, de Van Hornekazerne in Weert, de Prinses Julianakazerne en de Koningin Beatrixkazerne in Den Haag en het Marine Etablissement Amsterdam. Verder heeft dit geleid tot de concentratie van functies onder meer op de Kromhoutkazerne in Utrecht, de Nieuwe Haven in Den Helder en de Legerplaats Ermelo. Tevens is een reeks vastgoedmaatregelen genomen als gevolg van reorganisaties, waaronder de reorganisatie van de militaire muziek, de medische zorg en de materieellogistiek van het Commando Landstrijdkrachten.

Als gevolg van het HVD worden de komende jaren meer dan 1.500 gebouwen, verspreid over 44 locaties met een totaal bruto vloeroppervlak van meer dan 900.000 m², afgestoten. Ten opzichte van 1 november 2012 is dit een afname van ongeveer 14 procent, zowel in aantal gebouwen als in bruto vloeroppervlak. In de bijlage bij deze brief zijn overzichten opgenomen van de af te stoten objecten (inclusief het jaar van overdracht van de desbetreffende objecten aan het Rijksvastgoed- en Ontwikkelingsbedrijf, RVOB) en de afname van het vastgoed per categorie. Voorts is in de bijlage een kaart met bijbehorend overzicht opgenomen van de grootste bebouwde locaties van Defensie na uitvoering van de maatregelen van het HVD. Hierin wordt op vastgoedgebied de eindsituatie van de beleidsbrief 2011 weergegeven.

De voortgangsrapportage van het HVD biedt een totaaloverzicht van het financiële resultaat tot nu toe: de verschillende fasen van het HVD zullen vanaf 2019 een structurele besparing opleveren van € 41,9 miljoen op de jaarlijkse vastgoedexploitatie. Dit is € 19,1 miljoen minder dan de beoogde besparing van € 61 miljoen per jaar. Zoals ik in de voortgangsrapportage heb gemeld, zijn aanvullende vastgoedmaatregelen nodig om het totale besparingsbedrag van € 61 miljoen alsnog te bereiken. In de antwoorden op de schriftelijke vragen over de nadere toelichting op de financiële problematiek van 28 augustus jl. (Kamerstuk 32 733, nr. 137) heb ik toegelicht dat het tekort van € 19,1 miljoen deel uitmaakt van de financiële problematiek waarvoor Defensie een oplossing moet vinden.

Blijvende aandacht voor doelmatigheid

De aandacht voor doelmatigheid blijft. De komende tijd wordt getoetst of bij de benutting van vastgoed de normen worden nageleefd. Voor verschillende categorieën vastgoed, zoals kantoren, legering, sportfaciliteiten, werkplaatsen en parkeerplaatsen, zijn normen opgesteld die vastleggen wat voldoende wordt geacht voor de functie-uitoefening van de eenheden. Handhaving van de normen is een manier om meer doelmatigheid te bevorderen.

Concentratie, flexibiliteit en samenwerking blijven sleutelbegrippen voor een doelmatige belegging. Het streven blijft gericht op een verdere reductie van voorraden en de concentratie van opslagcapaciteit. Flexibiliteit kan tevens worden bevorderd door voor functies die niet specifiek militair zijn – kantoor, onderwijs, catering, legering, sport, opslag en logistiek – aan te sluiten bij de civiele markt of bij andere ministeries.

Daarmee ontstaan meer mogelijkheden voor civiel medegebruik of juist het omgekeerde, namelijk militair medegebruik van civiele voorzieningen. Beide vormen van samenwerking komen de doelmatigheid ten goede. Ter bevordering van de rijksbrede samenwerking zijn inmiddels de voorbereidingen gaande van de fusie van de Dienst Vastgoed Defensie (DVD) met

het Rijksvastgoed- en Ontwikkelingsbedrijf (RVOB) en de Rijks Gebouwendienst tot het nieuwe Rijks Vastgoed Bedrijf (RVB).

Over de voortgang van het HVD wordt u in halfjaarlijkse rapportages op de hoogte gehouden. De volgende rapportage ontvangt u omstreeks 1 november aanstaande.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

Overzicht af te stoten objecten

Soort object	Objectnaam	Plaats	Opp [ha]	Jaar overdracht	BVO [m2]
Zend en ontvangstlocatie	DIENSTGEBOUW KORTE RAAMSTRAAT	Breda	0,5	2011	611
Onderwijslocatie	ONDERKOMEN KLU KAPEL	Amersfoort	0,9	2012	4.183
Kazerne	LUITENANT-KOLONEL MAASKAMP	Den Helder	4,1	2013	6.898
Opslaglocatie	OPSLAGLOODS AALSMEER	Aalsmeer	0,2	2013	1.691
Logistieke locatie	MILITAIRE POSTORGANISATIE	Utrecht	0,5	2013	1.326
Operationele locatie KMAR	POST BREDA	Breda	0,9	2013	2.779
Kantoorlocatie	DVD DIENSTKRING DEN HELDER	Den Helder	2,6	2014	1.281
Operationele locatie KMAR	POST NOORD-HOLLAND	Den Helder	4,1	2014	3.275
Oefen en schietterrein	OT OUDEMOLEN	Oudemolen	21,9	2014	-
Oefen en schietterrein	OT DIJKVELD	Assen	15,7	2014	-
Kantoorlocatie	DC BEDRIJFSMAATSCHAPP. WERK	Den Helder	0,1	2014	747
Kantoorlocatie	BUITENVELD	Den Helder	6,2	2014	5.023
Kantoorlocatie	PRINSES JULIANAKAZERNE	Den Haag	3,3	2014	20.053
Kantoorlocatie	KAMPWEG 2	Soesterberg	0,1	2014	816
Kantoorlocatie	DVD DIRECTIE ZUID	Tilburg	0,1	2014	4.082
Technische locatie	PARKEERPLAATS DVD DIR ZUID	Tilburg	0,0	2014	-
Kazerne	NASSAU-DIETZKAZERNE	Budel	93,5	2014	90.893
Opslaglocatie	MC WEERT	Weert	9,9	2014	13.515
Logistieke locatie	POMS EYGELSHOVEN	Kerkrade	22,8	2014	59.532
Opslaglocatie	MC OUDEMOLEN	Oudemolen	37,2	2015	41.852
Kazerne	SLOOP DIVERSE WILLEMSOORD	Den Helder		2015	15.377
Munitie opslaglocatie	MMC RUIJNEN	Pesse	46,4	2015	12.263
Operationele locatie KMAR	POST IJMUIDEN	Ijmuiden	0,2	2015	1.795
Kazerne	COMPLEX TWENTE	Enschede	16,3	2015	8.903
Kazerne	KONINGIN BEATRIXKAZERNE	Den Haag	2,1	2015	22.130
Zend en ontvangstlocatie	CONVOOI AOCs NW MILLIGEN	Uddel	83,2	2015	8.572
Woonlocatie	ZUIDKAMP TWENTE	Enschede	4,5	2015	8.286
Onderwijslocatie	INSTITUUT DEFENSIE LEERGANGEN	Den Haag	6,9	2015	24.492
Logistieke locatie	LC HUIJBERGEN	Huijbergen	9,1	2015	9.083
Kazerne	SEELIGKAZERNE (NOORD)	Breda	3,5	2015	7.426
Kantoorlocatie	KC DE LA REIJWEG	Breda	3,9	2015	5.163
Onderwijslocatie	VAN HORNEKAZERNE	Weert	23,8	2015	52.814
Logistieke locatie	LC STEENWIJK	Steenwijk	6,8	2016	20.035
Operationele locatie KMAR	DLP AMSTERDAM HAVEN	Amsterdam	0,1	2016	241
Kazerne	KAMP NIEUW MILLIGEN	Uddel	97,1	2016	60.253
Onderwijslocatie	MARINIERSKAPEL	Rotterdam	0,2	2016	1.439
Onderwijslocatie	KMA PBP	Breda	0,5	2016	6.330
Kazerne	SEELIGKAZERNE (ZUID)	Breda	5,0	2016	21.000
Diverse	SLOOP MUNITIEOPSLAG	Meerdere		2016	8.840
Logistieke locatie	SLOOP DIVERSE GEBOUWEN LC LETTELE	Lettele		2017	14.192
Onderwijslocatie	KORPORAAL V OUDHEUSDENKAZERNE	Hilversum	26,3	2017	42.391
Diverse	SLOOP OPSLAGEBOUWEN	Meerdere		2017	181.762
Logistieke locatie	POMS VRIEZENVEEN	Almelo	36,2	2018	78.882
Kazerne	MARINE ETABLISSEMENT AMSTERDAM (-)	Amsterdam	13,0	2019	56.925
		Totaal HVD	609,8		927.151

Opmerkingen:

1. BVO = Bruto Vloeroppervlak
2. De afstoting van de Seeligkazerne en van KC De la Reijweg is onderdeel van het reorganisatieplan Breda. Financieel hebben deze deelprojecten geen relatie met het Herbeleggingsplan Vastgoed Defensie.

Overzicht afname vastgoed per categorie

Onderstaande tabel biedt een overzicht per categorie gebouwen van het vastgoed van Defensie naar de stand van 1 november 2012 en van de vermindering van het aantal gebouwen en het bruto vloeroppervlak daarvan, zowel in absolute aantallen als in percentages.

Gebouwcategorie	stand 1/11/12		Afname HVD			
	Gebouwen [aantal]	Oppervlakte [m ² BVO]	Gebouwen [aantal]	Gebouwen %	Oppervlakte [m ² BVO]	Oppervlakte [m ² BVO] %
Bunkers/shelters	1.096	199.882	35	3,2%	7.137	3,6%
Eetzalen en keukens	66	195.735	10	15,2%	31.325	16,0%
Hangars/stallingen	1.684	464.570	158	9,4%	70.780	15,2%
Installatiegebouwen	1.351	96.466	88	6,5%	4.136	4,3%
Kantoor-/lesgebouwen	1.230	1.764.902	131	10,7%	175.006	9,9%
Legeringsgebouwen	536	923.622	60	11,2%	118.499	12,8%
Magazijnen	3.498	1.325.795	871	24,9%	406.166	30,6%
Overige gebouwen	1.203	447.459	88	7,3%	36.336	8,1%
Recreatie/sportgebouwen	267	280.930	21	7,9%	27.381	9,7%
Werkplaatsen	429	672.444	45	10,5%	50.385	7,5%
Totaal	11.360	6.371.805	1.507	13,3%	927.151	14,6%

Kaart en overzicht van grootste bebouwde defensielocaties na uitvoering herbelegging

Onderdeel	Object	Plaats
BS	Plein Kalvermarkt Complex	Den Haag
BS	Frederikkazerne	Den Haag
BS (NATO)	HV Nassau Ouwkerkkamp	Brunssum
BS (NATO)	NATO C3 Agency	Den Haag
CDC	Trip van Zoutlandtkazerne	Breda
CDC	Koninklijke Militaire Academie	Breda
CDC	Camp New Amsterdam	Huis ter Heide
CDC	Kromhoutkazerne	Utrecht
CDC	Dienstencentrum Human Resources	Enschede
CDC	Militair Revalidatie Centrum	Doorn
CDC	KTOMM Bronbeek	Arnhem
CLAS	Oranjekazerne	Schaarsbergen
CLAS	Genm De Ruyter van Steveninckkazerne	Oirschot
CLAS	Lgen Bestkazerne	Vredepeel
CLAS	Lkol Tonnetkazerne	t Harde
CLAS	Legerplaats bij Oldebroek	t Harde
CLAS	Legerplaats Stroe	Stroe
CLAS	Johan Willem Frisokazerne	Assen
CLAS	Dumoulinkazerne	Soesterberg
CLAS	Soldaat Ketting Olivierkazerne	Soesterberg
CLAS	Bernhardkazerne	Amersfoort
CLAS	Kamp Holterhoek	Eibergen
CLAS	Lunettenkazerne	Vught
CLAS	Van Brederodekazerne	Vught
CLAS	Engelbrecht van Nassaukazerne	Roosendaal
CLAS	Johannes Postkazerne	Havelte
CLAS	Legerplaats Ermelo	Ermelo
CLAS	Prinses Margrietkazerne	Wezep
CLAS	Legerplaats Harskamp	Harskamp
CLAS	Willem Lodewijk van Nassaukazerne	Zoutkamp
CLSK	Commando Luchtstrijdkrachten	Breda
CLSK	Vliegbasis Leeuwarden	Leeuwarden
CLSK	Vliegbasis Volkel	Volkel
CLSK	Vliegbasis Woensdrecht	Hoogerheide
CLSK	Vliegbasis Gilze Rijen	Gilze
CLSK	Vliegbasis Eindhoven	Eindhoven
CLSK	Militair luchtvaartterrein Deelen	Schaarsbergen
CLSK	Kamp AOCS Nieuw Milligen	Uddel
CLSK	Maritiem Vlieggkamp De Kooy	Den Helder
CZSK	Nieuwe Haven	Den Helder
CZSK	Marinekazerne Erfprins	Den Helder
CZSK	Van Ghentkazerne	Rotterdam
CZSK	van Braam Houckgeest kazerne/ Marinierskazerne Vlissingen	Doorn/ Vlissingen
CZSK	Joost Dourleinkazerne	Texel
DMO	Munitie Magazijnen Complex	Veenhuizen
KMAR	Koning Willem III kazerne	Apeldoorn
KMAR	Koningin Maximakazerne	Schiphol